

ลักษณะการประสมและความหมายคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

ณัฐริสา กัททิม*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการประสมคำของคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเทียบกับลักษณะภาษา คือ ภาษาคำหลักอยู่หน้า (Head-initial language) และภาษาคำหลักอยู่ท้าย (Head-final language) และศึกษาความหมายของคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร รวบรวมคำประสมจากหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่น 20 เล่มและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวนคำประสม NV ภาษาญี่ปุ่น 606 คำ คำประสม NV ภาษาไทย 973 คำ ผลการศึกษาพบว่าคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะการประสมคำเป็นไปตามลักษณะภาษา ส่วนคำประสม NV ในภาษาไทยมีทั้งที่เป็นไปตามลักษณะภาษาและไม่เป็นไปตามลักษณะภาษา

คำ

สำคัญ

คำประสม NV, ภาษาคำหลักอยู่หน้า, ภาษาคำหลักอยู่ท้าย, นามนัย, อุปลักษณ์

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000, อีเมล: ntuptim@hotmail.com

The NV Compounding and Meaning in Japanese and Thai

Natthira Tuptim*

Abstract

This research aimed to study NV compounding in Japanese and Thai by comparing it to head-initial language and head-final language and by studying the meaning of NV compound nouns in Japanese and Thai. The research used the documentary approach. NV compound nouns were gathered from 20 Japanese textbooks and related research, with 606 words in Japanese and 973 words in Thai. The findings revealed that the combination of NV compound nouns in Japanese harmonized with head-final language, while the combination of some of the NV compound nouns in Thai harmonized with head-initial language and some did not.

Key words

NV compound words, Head-initial language, Head-final language, Metonymy, Metaphor

* Assistant Professor Dr., Japanese Language Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, Mueang Phitsanulok District, Phitsanulok, e-mail: ntuptim@hotmail.com

1. บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ทั่วโลกและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา มีการเกิด มีการตายของคำในภาษาต่างๆ เช่น ในศตวรรษที่ 20 ยังไม่มีคำว่า “สมาร์ทโฟน” หรือ スマホ แต่เมื่อเทคโนโลยีพัฒนาขึ้นก็เกิดคำเรียกสิ่งนั้นๆ ตามมา ทั้งที่เป็นคำเดี่ยวและคำประสม เช่น คำประสมเรียกกริยาอาการที่เดินไปด้วยเล่นโทรศัพท์มือถือไปด้วยคำว่า 歩きスマホ หรือ คำบางคำเคยเกิดขึ้น เช่น ไฮไฟว์ (Hi5) แต่ก็หายไปจากการใช้ภาษาเนื่องจากถูกสิ่งอื่นเข้ามาแทนที่ จึงอาจกล่าวได้ว่าภาษาเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตที่สามารถเกิดและตายได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่ใช้เรียกขานสิ่งประดิษฐ์ทางเทคโนโลยี การเรียนภาษาต่างประเทศสิ่งสำคัญที่ต้องเรียนรู้ ได้แก่ การออกเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างหรือไวยากรณ์ของภาษา ในจำนวนสิ่งที่จะต้องเรียนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการออกเสียงและไวยากรณ์สามารถเรียนรู้ได้ภายในระยะเวลาหนึ่ง ส่วนคำศัพท์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้หมดภายในเวลาอันสั้นและเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ตลอด เนื่องจากคำในภาษามีการเกิดและตายดังที่กล่าวไว้

ในการเรียนภาษาต่างประเทศ คำศัพท์จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คำในภาษาต่างๆ แบ่งออกได้ตามหลักภาษาเป็นคำเดี่ยว คำประสมและคำประสาน หากลองสุ่มประโยคจากแนวข้อสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นก็จะพบประเภทของคำทั้ง 3 ชนิดนี้ เช่น

(1) 大雨のせいでやさいやくだものがさらに値上がりしました。

ประโยค (1) ประกอบไปด้วยคำเดี่ยวやさい และ くだもの คำประสม 値上がりしました

และคำประสาน 大雨 คำประสมที่พบในประโยคนี้นี้เป็นคำประสมคำนาม (N) กับคำกริยา (V) ชนิดคำหลังประสมกันเป็นคำกริยา ภาษาไทยเองก็พบคำประสมในประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป เช่น “ทำอย่างไรให้ทอดมันดูกรอบ เหลืองน่ากินคะ” คำ “ทอดมัน” เป็นคำประสมคำกริยา (V) กับคำนาม (N) ชนิดคำหลังประสมกันเป็นคำนาม สังเกตได้ว่าคำประสมที่นำมาเป็นตัวอย่างมีทั้งความหมายคงเดิม เช่น 値上がりしました หรือมีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม ไม่มีคำความหมายเก่า เช่น ทอดมัน ซึ่งทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีลักษณะคำประสมที่ยังคงความหมายเหมือนเดิมและมีความหมายใหม่ กรณีคำประสมที่ยังคงความหมายเดิมผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยสามารถเดาความหมายจากคำที่มาประสมกันได้ แต่หลายครั้งมีปัญหาในการคาดเดาคำประสมที่มีความหมายใหม่ เพราะคำประสมภาษาญี่ปุ่นที่มีความหมายใหม่ไม่สามารถคาดเดาความหมายจากคำที่มาวมกันได้ เช่น คำว่า 水回り ไม่สามารถแปลตรงตัวว่า “การหมุนของน้ำ” ได้ เพราะมีความหมายใหม่ว่า “สถานที่ที่ใช้น้ำ เช่น ห้องน้ำ ห้องครัว” เป็นต้น

นอกจากความหมายของคำที่นำมาประสมกันจะส่งผลต่อการคาดเดาความหมายของผู้เรียนแล้ว โครงสร้างคำก็มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเดาความหมายของคำได้และกรณีไม่เข้าใจโครงสร้างคำอาจทำให้เข้าใจความหมายคำประสมคลาดเคลื่อนได้เช่นกัน จากงานวิจัยของ 松田他 (2006) ที่ศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้กลุ่มคำนามประเภทคำนามประสม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นใน 7 ประเทศ ผลปรากฏว่าผู้เรียนชาวไทยมีปัญหาในการเรียงลำดับคำของคำนาม เนื่องจากตำแหน่ง

คำหลักและคำขยายของภาษาไทยแตกต่างกับภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ ยังพบการละ の ระหว่างคำนามที่จำเป็นต้องใช้ の เชื่อมและพบกรณีใช้ の ระหว่างคำนามที่ไม่จำเป็นต้องมี の ทั้งนี้ 松田他 วิเคราะห์ถึงสาเหตุดังกล่าวไว้ว่าในการจัดการเรียนการสอนไม่มีการอธิบายการนำคำนามมารวมกันเป็นคำประสม เมื่อเรียนการประสมคำ เช่น アメリカの学生 หรือ 車の雑誌 แล้ว ผู้เรียนก็เจอคำว่า 日本料理 ซึ่งไม่มี の และไม่มีการอธิบายว่าทำไมจึงละ の ได้ ปัญหาการเรียนคำของผู้เรียนชาวไทย สะท้อนความแตกต่างเรื่องลักษณะของภาษา กล่าวคือ ภาษาไทยเป็น Head initial language ส่วนภาษาญี่ปุ่นเป็น Head final language ความแตกต่างนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ภาษา เช่น งานวิจัยของ Flynn (1989) แสดงผลการศึกษาว่า ผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวญี่ปุ่นไม่สามารถแต่งประโยค Relative clause ได้ดีและไม่สามารถแต่งประโยคได้จำนวนมากเท่ากับผู้เรียนที่ใช้ภาษาอารบิก เนื่องจากโครงสร้างภาษาเรื่องตำแหน่งคำหลักแตกต่างกัน

การศึกษานี้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาคำประสมทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนชาวไทยเข้าใจโครงสร้างและความหมายของคำที่มาประสมกันและเข้าใจความแตกต่างของ 2 ภาษาเพื่อนำไปสู่การเลือกหาคำแปลภาษาไทยได้ตรงกับโครงสร้างและความหมายของคำประสมนั้นๆ คำประสมหลายคำแม้จะไม่ได้บรรจุอยู่ในพจนานุกรม ผู้เรียนก็สามารถคาดเดาความหมายได้ หากเข้าใจโครงสร้างและความหมายของคำที่มาประสมกัน เช่น ในวิชา JP363 การแปลภาษาญี่ปุ่นมีคำประสมคำว่า 宅飲み ซึ่งไม่ปรากฏใน

พจนานุกรมญี่ปุ่น-ไทย (2548) หรือพจนานุกรมอื่นๆ เช่น 広辞苑 แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถแปลคำนี้ได้จากความหมายประจำคำและโครงสร้างของคำที่ประสมกัน (ดื่มสังสรรค์ที่บ้าน) กรณีผู้เรียนไม่เข้าใจความหมายหรือโครงสร้างคำว่า 宅 ว่าเป็นสถานที่เกิดการกระทำไม่ใช่กรรมของกริยาก็อาจทำให้เกิดการแปลความหมายผิด เช่น แปลเป็น ดื่มน้ำ เป็นต้น โดยในงานวิจัยนี้กำหนดคำประสมเป้าหมายว่าเป็นคำ 2 คำรวมกันโดยเมื่อแยกคำออกจากกัน ทั้ง 2 คำมีความหมายในตัวเองและมีการประสมเพียง 1 ครั้ง ขอยกตัวอย่างคำว่า 水割り มาจากคำ 2 คำ คือ 水 กับ 割り และมีการประสมกัน 1 ครั้ง คำว่า ทอดมัน มาจากคำ 2 คำ คือ ทอด กับ มัน และมีการประสมกัน 1 ครั้ง คำประสมลักษณะนี้ทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยจะเป็นคำเป้าหมายในการวิจัย ส่วนคำเช่น 手回り品 ที่มาจากคำ 3 คำ คือ 手、回り และ 品 และ ถั่วฝักยาว ที่มาจากคำ 3 คำ คือ ถั่ว, ฝัก และ ยาว ไม่ใช่เป้าหมายในการวิจัย เนื่องจากมีการประสมกันมากกว่า 1 ครั้งคือ 手回り นับเป็น 1 ครั้งและ 手回り品 นับเป็น 2 ครั้ง ส่วน ฝักยาว นับเป็น 1 ครั้ง ส่วน ถั่วฝักยาว นับเป็น 2 ครั้ง

2. วัตถุประสงค์

1. ศึกษาลักษณะการประสมคำของคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเทียบกับลักษณะภาษา Head final language และ Head initial language

2. ศึกษาความหมายของคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย

3. สมมุติฐานงานวิจัย

1. ลักษณะการประสมของคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเป็นไปตามลักษณะภาษา Head final language และ Head initial language

2. ความหมายของคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเกิดจากความหมายประจำคำที่มาประสม

3. คำประสม NV ในภาษาไทยแตกต่างจากคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่น

จากที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าคำประสมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ คำประสมที่เกิดจากคำที่มีความหมายในตัวเอง 2 คำขึ้นไป คำประสมจะมีโครงสร้างภายในของตนเอง โครงสร้างของคำประสมนำมาจากโครงสร้างของประโยคหรืออย่างน้อยก็มีส่วนที่เหมือนโครงสร้างประโยค โดยคำประสมที่มีจำนวนมากที่สุด คือ คำประสมคำนามหรือที่เรียกว่า 複合名詞 โดยคำประสม NV ก็จัดอยู่ในกลุ่มคำประสมคำนามรวมถึง VN, NN, AN, AdvN, และ NA คำประสมจะประกอบไปด้วยคำที่เป็นคำหลักและคำที่ทำหน้าที่ขยาย ยกเว้นคำประสม NN ที่มีความสัมพันธ์แบบเรียงกัน กล่าวคือ ไม่มีคำหลักและคำขยาย ทั้ง 2 คำมีความเท่าเทียมกันทางความหมาย และเมื่อพิจารณาความหมายคำประสมในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยได้มีการนิยามไว้ดังนี้

日本語教育事典 (2000, p. 284)

อธิบายคำประสมหรือ 複合語 ไว้ว่า คือ หน่วยคำอิสระตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมารวมกันกลายเป็น 1 คำ โดยมีคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำประสมคำนามว่ามีทั้งคำประสมที่ประกอบไปด้วยคำขยายและคำที่ถูกขยาย และคำประสมที่ประกอบไปด้วยคำที่นำมาเรียงกันไม่มีความสัมพันธ์กันแบบคำขยายกับคำที่ถูกขยาย

บรรจบ พันธเมธา (2523, อ้างถึงในแสงเทียน เฟิงคัม, 2535, น. 27) กล่าวถึงคำประสมว่าคือ คำที่มีคำ 2 คำหรือมากกว่านั้นมาประสมกันเข้าเป็นคำใหม่ คำที่มาประสมกันนี้แต่ละคำไม่ได้มีความหมายคล้ายกันอย่างคำซ้อน ความหมายจะอยู่ที่คำต้น ส่วนคำที่ตามมาเป็นส่วนขยาย คำนิยามดังกล่าวมีความหมายคล้ายคลึงกับคำนิยามของ สุริวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ (2531, อ้างถึงในแสงเทียน เฟิงคัม, 2535, น. 28) ซึ่งอธิบายว่าคำประสมเกิดจากการนำคำที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกันเป็นคำใหม่โดยใช้คำที่มีลักษณะเด่นเป็นคำหลักแล้วใช้คำที่มีลักษณะรองมาขยาย

จากคำนิยามเกี่ยวกับคำประสมของทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยจะสังเกตได้ว่ามีจุดร่วมกันคือ ลักษณะของคำที่มาประสมจะต้องมีคำหลักและคำขยาย ซึ่งคำหลักตรงกับคำว่า Head ในภาษาอังกฤษ คำหลักยังพบเห็นได้ทั่วไปในโครงสร้างอื่นๆ ของภาษา สังเกตได้จากตารางเปรียบเทียบลักษณะภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบลักษณะภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย

(สัญลักษณ์ + แสดงความเหมือน และใช้สัญลักษณ์ - แสดงความแตกต่าง)

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	ตัวอย่างภาษาไทย
1. SVO	SOV	
2. คำนามกับคำบุพบท เช่น 机の上に	-	บนโต๊ะ
3. คำแสดงความเป็นเจ้าของกับคำนาม เช่น 私の本	-	หนังสือของฉัน
4. คำบ่งชี้กับคำนาม เช่น その本	-	หนังสือเล่มนั้น
5. คำแสดงจำนวนกับคำนาม เช่น 三人の子供	-	เด็กสามคน
6. คำคุณศัพท์กับคำนาม เช่น 大きい家	-	บ้าน (หลัง) ใหญ่
7. อนุประโยคขยายคำนามกับคำนาม เช่น [昨日、犬を殺した男]は、家にいる。	-	ผู้ชายที่มาสุนัขตายเมื่อวานอยู่บ้านนี้
8. คำกริยากับคำกริยาช่วย เช่น 食べて[いる]	-	กำลังกิน
9. คำกริยาวิเศษณ์กับคำกริยา เช่น 太郎さんはいつも速く歩きます。	-	ทาโร่เดินเร็วเสมอ
10. คำกริยาวิเศษณ์กับคำคุณศัพท์ เช่น マリーはとてもきれいだ。	-	มาลีสวยมาก
11. อนุประโยคแสดงเงื่อนไขกับประโยคหลัก เช่น もし明日、明子が来れば、花子は行きます。	+, -	(1) ถ้าอาคิโกะมา ฮานาโกะก็จะไป (2) ฮานาโตะจะไปนะถ้าอาคิโกะมา
12. อนุประโยคแสดงวัตถุประสงค์กับประโยคหลัก เช่น 花子が出かけられるように、明子は家にいた。	-	อาคิโกะอยู่บ้านเพื่อให้ฮานาโกะได้ออกไปข้างนอกได้

(ที่มา 角田 (2002, p. 266, p. 276))

ตารางข้างต้นผู้วิจัยนำมาจากงานของ 角田 (2002) โดยตัดลักษณะทางภาษาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียงลำดับของคำออก จากข้างต้นสังเกตได้ว่าการเรียงลำดับคำระหว่างภาษาญี่ปุ่น

กับภาษาไทยแตกต่างกันในทุกลักษณะ มีเพียงการเรียงลำดับอนุประโยคกับประโยคหลักเท่านั้นที่ภาษาไทยอาจใช้ได้ทั้ง 2 แบบ เช่น กรณีอนุประโยคแสดงเงื่อนไขกับประโยคหลัก (กรณีอนุประโยค

แสดงวัตถุประสงค์กับประโยคหลักก็สามารถสลับตำแหน่งกันได้ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้พูดแต่ละคน) ลักษณะการเรียงลำดับคำของความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำขยาย (ลำดับที่ 3-7) ข้างต้นสะท้อนลักษณะทางภาษาตามทฤษฎีแบบลักษณะภาษา (Typology) ว่าภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาคำหลักอยู่ท้าย หรือ Head final language ส่วนภาษาไทยเป็นภาษาคำหลักอยู่หน้า หรือ Head initial language (ส่วนที่ไม่ได้ขีดเส้นใต้เป็นคำหลัก) เมื่อพิจารณาดารางข้างต้นจะสังเกตได้ว่าไม่มีการเปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างของคำประสม คำสำคัญที่ต้องมีการนิยามให้เข้าใจตรงกันเพื่อให้การวิเคราะห์งานวิจัยนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ Head final language, Head initial language, และ Head

Head final language คือ ภาษาที่มีคำหลักอยู่ท้าย เช่น ภาษาญี่ปุ่น ตามลักษณะตารางที่ 1 ข้อ 3-7 Head initial language คือ ภาษาที่มีคำหลักอยู่หน้า เช่น ภาษาไทย ตามลักษณะตารางที่ 1 ข้อ 3-7 กล่าวคือ คำหลักของคำหรือประโยคในภาษาดังกล่าวจะอยู่ในตำแหน่งหน้าคำหรือหลังคำ เช่น กรณีกุ่มคำนามที่มีคำขยาย きれいな人 คำหลัก คือ 人 ซึ่งอยู่หลังคำขยาย ส่วน “คนสวย” คำหลัก คือ “คน” ซึ่งอยู่หน้าคำขยาย หรือกรณีประโยคกริยา 私はご飯を食べる (ฉันกินข้าว) คำกริยาซึ่งเป็นคำหลักในภาษาญี่ปุ่นอยู่ท้ายประโยคหรือหลังคำ ส่วนภาษาไทยคำกริยาที่เป็นคำหลักอยู่หน้าคำที่เป็นกรรม

คำว่า Head หรือในงานวิจัยนี้ใช้คำภาษาไทยว่า “คำหลัก” ในภาษาญี่ปุ่นตรงกับคำว่า 主要部 คำว่าคำหลักในภาษาไทยปรากฏในคำนิยามคำประสมของสุริวงค์ พงษ์ไพบูลย์ ส่วนบรรจบ พันธุมธนาใช้คำว่า คำต้น เมื่อค้นหา

สารสนเทศที่กล่าวถึงคำหลักในภาษาไทยก็จะพบในงานของนworรณ พันธุมธนา (2558, น. 6) ที่อธิบายคำหลักไว้ว่า คำหลัก คือ คำสำคัญใช้บอกเนื้อความซึ่งผู้พูดสื่อสารไปยังผู้ฟัง คำหลักมี 2 ประเภทคือ คำนามกับคำกริยา คำนิยามของนworรณ พันธุมธนาใช้เกณฑ์ความหมายเช่นเดียวกับคำต้นที่ถูกกล่าวถึงโดยบรรจบ พันธุมธนาในประเด็นที่ว่าความหมายของคำประสมจะอยู่ที่คำต้น ส่วนคำที่ตามมาเป็นคำขยาย

เมื่อพิจารณาคำหลักในภาษาญี่ปุ่นจากงานของ 江村 (2014, p. 6) กล่าวถึง 主要部 ไว้ว่าคือส่วนประกอบที่สำคัญในคำที่กำหนดลักษณะทางไวยากรณ์และประเภทของคำ ในหนังสือ 構造から見る日本語文法 ของ 三原 (2008, p. 31) กล่าวถึง 主要部 ว่าเป็นคำหลักเชิงโครงสร้างมากกว่าใช้เกณฑ์ความหมายเนื่องจากเมื่อจะแปลความหมายของคำประสมก็ต้องอาศัยคำหลักตามโครงสร้างเป็นหลักในการแปลอยู่นั่นเอง การนิยามคำหลักโดยใช้ลักษณะวากยสัมพันธ์เป็นเกณฑ์สำคัญในการนิยามจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมอีกทั้งคำนิยามคำหลักลักษณะนี้มีปัญหาน้อยกว่าการนิยามโดยใช้ความหมายหรือหลักทางอรรถศาสตร์ (Jack, 1990) โดยงานวิจัยนี้นิยามคำหลักในคำประสมว่าเป็นส่วนประกอบหลักที่กำหนดชนิดของคำ ลักษณะทางไวยากรณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดเดียวกับการกำหนดชนิดของวลีที่เรียกตามชนิดของคำที่เป็นหลัก เช่น หากคำหลักเป็นคำนามก็จะเรียกนามวลี หากคำหลักเป็นกริยาก็เรียกว่ากริยวลี เป็นต้น และคำหลักมีตำแหน่งอยู่ท้ายในกรณีภาษาญี่ปุ่นและอยู่หน้าในกรณีของภาษาไทย

ประเภทและลักษณะความหมายคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นถูกแบ่งออกเป็นประเภทย่อยๆ ตามความสัมพันธ์ระหว่างคำหลักกับคำขยายโดย 影山 (2001, p. 242) แบ่งคำประสม NV ออกเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่ (ตัวอย่างคำประสมนำมาจาก 日本語教育事典 (2000, p. 284) และ 影山 (2001, p. 242))

1. แบบ NV คำนามข้างหน้าเป็นกรรมของคำกริยา	
花売り = 花を売る人 缶切り = 缶を切る道具 卵焼き = 卵を焼くこと	คนขายดอกไม้ ที่เปิดกระป๋อง ไข่ทอด
2. แบบ NV คำนามเป็นประธานของคำกริยา	
胸焼け = 胸がやけること	พะอืดพะอม
3. แบบ NV คำนามทำหน้าที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์บอกเครื่องมือของการกระทำ	
手作り = 手で作った 鉛筆書き = 鉛筆で書いた	ทำด้วยมือ เขียนด้วยดินสอ
4. แบบ NV คำนามทำหน้าที่เป็นจุดหมายปลายทางของคำกริยา	
里帰り = 里へ帰ること	กลับบ้านเกิด

ข้อสังเกตจากการแบ่งประเภทคำประสม คำนามกลุ่ม NV ของ 影山 คือ โครงสร้างของคำจะมีคำนาม คน เครื่องมือและอาการนามอยู่ท้าย (人、道具、こと) ซึ่งเป็นลักษณะการให้ความหมายคำประสม NV เมื่อถูกนำไปใช้จริง ในกรณีผู้เรียนที่พบคำประสม NV นี้เป็นครั้งแรกอาจไม่รู้ว่า 花売り หมายถึง “คนขายดอกไม้” เพราะไม่มีคำว่า 人 เป็นส่วนประกอบในคำประสม ความหมายที่ถูกขยายมากกว่าความหมายที่ปรากฏในคำที่ประสมกันนี้ในงานวิจัยนี้เรียกว่า “ความหมายขยาย” ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป การแบ่งคำประสมในภาษาญี่ปุ่นข้างต้นใช้ลักษณะทางวากยสัมพันธ์หรือโครงสร้างความสัมพันธ์ของคำเป็นหลักในการแบ่ง แม้แต่การนิยามคำประสมในภาษาญี่ปุ่นข้างต้นก็เป็น การนิยามเชิงโครงสร้างมากกว่าความหมาย

การขยายความหมายของคำ

แนวคิดเรื่องการขยายความหมายของคำ เป็นแนวคิดตามหลักภาษาศาสตร์ปริชาณที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาความจำของมนุษย์ที่มีจำกัด แต่มีความคิดสร้างสรรค์เชื่อมโยงสิ่งที่มีอยู่แล้วกับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นเพื่อให้จดจำและเข้าใจได้ง่าย การขยายความหมายถือเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความหมาย (意味の変遷) ที่พบได้ทั่วไป เช่น คำว่า 前 (ก่อน ข้างหน้า ด้านหน้า) จาก คำแสดงพื้นที่ (space) เปลี่ยนแปลงมาใช้แสดง เวลา (time)

(2) 駅の前で待ちます。(space)

(3) 12 時前に来て下さい。(time)

คำว่า 前 แสดงความหมายเชิงพื้นที่ก่อนที่จะมีวิธีใช้แสดงเชิงเวลา (日本語教育事典,

2000, p. 317) แนวคิดการขยายความหมายของคำประสมพบได้จากงานวิจัยและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง โดยการขยายความหมายในคำประสมพบว่าผ่านวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้ (Lakoff & Johnson, 1980 (อ้างถึงใน ศุภชัย ตั้ววิชัย (2556) และ 陳 (2012))

1. นามนัย (Metonymy-換喩) คือ การกล่าวถึงบางส่วนเพื่อจะหมายถึงทั้งหมด หรือในทางกลับกันคือ การกล่าวถึงทั้งหมดเพื่อจะหมายถึงบางส่วน ทั้งนี้นามนัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 นามนัยเชิงพื้นที่ เช่น 鼻をたらしめている หมายถึงน้ำมูกหยด เป็นการใช้คำว่า 鼻 ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับ 鼻水 แสดงความหมายขยายถึงน้ำมูก หรือ 研究室をノックした หมายถึงเคาะห้องแล็บซึ่งจริงๆ แล้วคือ การเคาะประตู 研究室のドアをノックした โดยเป็นการใช้ทั้งหมดเพื่อหมายถึงบางส่วน

1.2 นามนัยเชิงเวลา เช่น 頭を抱える หมายถึง กุมศีรษะและในเวลาเดียวกันภาพการกุมศีรษะบอกความหมายว่ามีปัญหา อยู่ในภาวะเดือดร้อน สำนวนนี้จึงถูกนำมาใช้แสดงความหมายว่ามีปัญหา ทั้ง ๆ ที่ไม่พบความหมายนี้จากความหมายประจำคำที่มารวมกัน

2. อุปลักษณ์ (Metaphor-隠喩) คือ การเปรียบเทียบหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงด้วยลักษณะที่เหมือนกัน เช่น เปรียบการมีชีวิตคือการเดินทาง เนื่องจากการมีชีวิตย่อมมีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด มีการค้นพบเรื่องราวระหว่างการมีชีวิต ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะที่เหมือนกับการออกเดินทาง หรือ การใช้คำว่า “ฝัน” ที่มีลักษณะเป็นชี้ๆ ใช้กัด ตัดอาหาร เรียกชื่อสิ่งของต่างๆ ที่ลักษณะเช่นเดียวกับฝัน เช่น ฝันเลื้อย เป็นต้น

แนวคิดการขยายความหมายข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์ความหมายคำประสมเนื่องจากคำประสมสามารถแสดงความหมายแยกออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ ความหมายที่เกิดจากความหมายประจำคำซึ่งอาศัยความหมายของคำหลักเป็นหลักในการตีความ และความหมายขยายซึ่งไม่สามารถอาศัยความหมายของคำหลักได้เนื่องจากมักเกิดความหมายขยายในคำประสมแบบออกนอกศูนย์ (Exocentric compound-外心複合語) (江村, 2014, p. 12-14) ในขณะที่คำประสมที่มีคำหลักจะถูกเรียกว่าคำประสมแบบเข้าศูนย์ (Endocentric compound-内心複合語)

野田 (2011) ศึกษาความหมายและลักษณะทางไวยากรณ์ของคำประสมประเภทคำประสมกริยา เช่น 打ち上がる คำประสมคำนามประเภท NV และ VN เช่น 花見 และ 揚げ油 โดยกลุ่มคำประสมคำนามประเภท NV มีจำนวน 445 คำ มีลักษณะการประสมและการนำไปใช้ในประโยคแบ่งออกเป็น 11 ลักษณะ เมื่อพิจารณาแต่ละลักษณะพบว่า 野田 ใช้คำประสมประเภท NV เมื่อ N ทำหน้าที่เป็นกรรม และเมื่อ N ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มความหมาย (วิธีการเครื่องมือ สถานที่) เท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมคำประสมประเภท NV เมื่อ N เป็นประธาน โดยการแบ่งกลุ่มเป็น 11 ลักษณะของ 野田 เป็นการแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์ความหมายของคำประสมเป็นหลัก และอธิบายลักษณะการนำไปใช้ในประโยค โดยความหมายที่แสดงออกมาเป็นความหมายขยายแบบตั้งชื่อ (Naming) สิ่งของ อาชีพ สถานะทางสังคมหรือเหตุการณ์ที่คำประสมนั้นๆ อ้างอิงถึง เช่น 草刈り、手払い、

カード払い、田植え、親思い、絵描き、野菜炒め、大根おろし、卵焼き、油揚げ、鉄板焼き、卵とじ、鉢植え、裏書き、爪切り、襟当て、手洗い、物置き ฯลฯ

ความหมายคำประสมในภาษาไทยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนงค์ รุ่งแจ้ง (2528ก; 2528ข) อธิบายความหมายของคำประสมว่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ คำประสมที่ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งต่างๆ กับ คำประสมที่หมายถึงกิริยาอาการ ในงานวิจัยของอนงค์ รุ่งแจ้งอธิบายเพียงคำประสมที่ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งต่างๆ ว่าแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มที่ไม่มีมีความหมายต่างไปจากเดิม เช่น คนกลาง คนรถ หมูป่า รากฝอย ใบแก้คูความ พ่อตา กันชน ลูกคิด ฯลฯ คำประสมที่ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งต่างๆ กลุ่มที่มีความหมายต่างไปจากเดิม เช่น ดินแฉะ หน้าวู ห้วนหน้า มือกวาคอเหล่า แฉะมอง ลื่นไถ่ ม่านน้ำ ปลาหมึก ฯลฯ

เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์และคนอื่นๆ (2528, อ้างถึงในแสงเทียน เฟื่องคัม, 2535, น. 36) ศึกษาการประสมคำจำนวน 664 คำ ด้วยวิธีกลินนามในภาษาไทยพบว่าเมื่อกลินคำนามที่ประสมแล้วส่วนใหญ่คำประสมจะเป็นคำกริยาประเภทอาการกิริยา ความหมายส่วนใหญ่เป็นความหมายอุปมาอุปไมยและมีความหมายตามรูปคำที่ปรากฏเป็นส่วนน้อย

แสงเทียน เฟื่องคัม (2535) ศึกษาลักษณะโครงสร้างและความหมายของคำประสมที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยมุ่งศึกษาวิธีการประสมและความหมายของคำประสมโดยวิธีการประสม มี 3

วิธี คือ การประสมคำด้วยวิธีรวมคำ การประสมคำด้วยวิธีกลินคำ และการประสมคำด้วยวิธีกลายคำ โดยวิธีที่พบจำนวนมากที่สุดคือ วิธีการกลินคำ ด้านความหมายในงานวิจัยของแสงเทียน เฟื่องคัมแบ่งความหมายของคำประสมออกเป็น 3 ประเภท คือ คำประสมที่มีเค้าความหมายเดิม คำประสมที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงไป และคำประสมที่มีความหมายตามบริบท

จากงานวิจัยคำประสมในภาษาไทยแสดงให้เห็นว่าคำประสมในภาษามีการแบ่งคำหลัก (คำต้น)-คำขยาย มีลักษณะการประสมคำแบบรวมคำ กลินคำ และกลายคำซึ่งเป็นคำสำคัญในการศึกษาคำประสมในภาษาไทยเชิงโครงสร้าง และมีการนำไปใช้ตั้งชื่อสิ่งของ เหตุการณ์ซึ่งเหมือนกับการใช้ที่พบในภาษาญี่ปุ่น ความหมายของคำประสมมีทั้งความหมายประจำคำและความหมายที่ต่างไปจากเดิม งานวิจัยนี้นำผลงานวิจัยของแสงเทียน เฟื่องคัมประเด็นคำประสมที่เกิดจากวิธีการประสมคำด้วยวิธีกลินคำประเภทย่อยกลินคำนามและกลินคำกริยามาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ต่อยอดเพื่อวิเคราะห์ลักษณะการประสม NV ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการแบ่งโดยใช้เกณฑ์การกลินคำนี้ถือว่าเป็นลักษณะทางวากยสัมพันธ์ภายในคำที่สังเกตได้จากคำประสม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและคำประสมที่รวบรวมจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลคำประสมภาษาญี่ปุ่นรวบรวมจากหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นจำนวน 20 เล่ม (ดูรายชื่อหนังสือได้จากรายการอ้างอิง) พบคำประสม

NV 161 คำและจากงานวิจัยของ 野田 (2011) จำนวนคำประสม NV 445 คำ รวมจำนวนคำประสม NV เท่ากับ 606 คำ นำมาเป็นตัวอย่างการวิเคราะห์ตามตารางที่ 3-5 จำนวน 165 คำ

2. ข้อมูลคำประสมภาษาไทยรวบรวมจากสื่อ เอกสารอื่นๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เอกสารราชการ และจากงานวิจัยของแสงเทียน เฟ็งคัม (2535) รวมจำนวนคำประสม NV เท่ากับ 973 นำมาเป็นตัวอย่างการวิเคราะห์ตามตารางที่ 7-8 จำนวน 56 คำ¹

วิเคราะห์ลักษณะการประสมคำและความหมายที่แสดงออกโดยใช้เกณฑ์ลักษณะภาษา Head final language และ Head initial language และเกณฑ์ความหมายประจำและความหมายขยาย

5. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยพบความแตกต่างที่สำคัญคือการกำหนดชนิดคำในคำประสมภาษาไทยไม่ได้อยู่บนลักษณะทางภาษาแบบ Head initial language เหมือนความสัมพันธ์ระหว่างคำขยายกับคำนามอื่น (ตารางที่ 1 ลำดับที่ 3-7) ทั้งที่คำประสมตามคานิยามของนักภาษาทั้งจากภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยจะมีลักษณะของคำหลักกับคำขยายที่เกิดขึ้นร่วมกัน ซึ่งเป็นลักษณะร่วมของคำประสมเมื่อพิจารณาตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบลักษณะภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยจะเห็นได้ว่ากรณีความสัมพันธ์แบบคำหลักกับคำขยายในลำดับที่ 3-7 ทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีลักษณะเป็นไปตามลักษณะภาษาแบบ Head final language และ Head initial language สรุปภาพรวมของทั้ง 2 ภาษาได้ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปความสอดคล้องระหว่างลักษณะการประสมคำประสม NV กับลักษณะภาษา

ภาษา	ความสอดคล้องกับ Head final language	ความสอดคล้องกับ Head initial language
ภาษาญี่ปุ่น	○	
ภาษาไทย		○/X

หมายเหตุ ○ คือ สอดคล้อง X คือ ไม่สอดคล้อง

จากตารางที่ 2 เห็นได้ว่าภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะการประสมคำเป็นไปตาม Head final language กล่าวคือ คำหลักที่อยู่ท้ายคำหรือ

ขวามือเป็นคำกำหนดชนิดของคำและลักษณะทางไวยากรณ์ของคำประสมส่วนคำประสมในภาษาไทยมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับ Head initial

¹ คัดเลือกคำที่นำเสนอในบทความวิจัยโดยเลือกคำที่พบในหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักจำนวน 161 คำ ส่วนอีก 4 คำนำมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคำว่า 宅飲み、立ち飲み、サン飲み และ 水回り เพื่อใช้เป็นตัวอย่างอธิบายให้ชัดเจนขึ้น ส่วนภาษาไทย คัดเลือกคำที่มีความหมายเข้าใจได้ชัดเจนไม่จำเป็นต้องเปิดพจนานุกรมตรวจสอบความหมาย กรณีคำเช่นคำว่า โคมเวียน (โคมที่ใช้ในงานเทศน์มหาชาติ งานบุญต่างๆ เพื่อเล่าเรื่องราวของพระพุทธเจ้า) เงินนอน (เงินที่เหลือใช้) คันชัก (ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะในรถยนต์) ฯลฯ ไม่นำเสนอในบทความเพราะเป็นคำที่ไม่สามารถเข้าใจความหมายได้ทันที

language โดยคำประสม NV ในภาษาไทยที่ไม่สอดคล้องมีลักษณะเด่นด้านโครงสร้างของคำที่สามารถอธิบายได้ตามตารางที่ 8

เมื่อพิจารณารายภาษาและประเภทย่อย NV สามารถสรุปลักษณะการประสมคำประสมในภาษาญี่ปุ่นได้ตามตารางที่ 3-5 (ยกตัวอย่างคำประสมจำนวนหนึ่งประกอบการอธิบาย)

ตารางที่ 3 คำประสม NV เมื่อ N คือประธานของคำกริยา (NsubV)

NsubV					
水回り*	気がかり*	山崩れ	気疲れ*	心変わり*	身動き*
手遅れ*	目覚め*	雨降り	紐切れ	案内付き	保証付き
予約済み	荷崩れ	鼻づまり	在庫切れ	夜明け	崖崩れ

NV ประเภทนี้มีค่านามเป็นประธานของคำกริยาโดยแสดงความหมายผู้กระทำการนามหรือเจ้าของอาการนาม ความหมายของคำประสมสามารถแปลได้ตรงตามความสัมพันธ์ของโครงสร้างคำที่มาประสมกัน จากคำที่นำมาวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าประเภทคำกริยาเป็นคำกริยาอาการกริยาทั้งสิ้น เช่น (が)覚める、かかる、崩れる、変わる、降る、切れる ฯลฯ โดยมีค่านามเป็นประธานของอาการกริยา กรณีคำประสม NV เมื่อ N คือประธานของคำกริยาจะไม่เกิดกับคำกริยาประเภทกรรมกริยา ซึ่งข้อเท็จจริงนี้เป็นสิ่งที่ในทุกภาษามีลักษณะร่วมกัน (影山, 2010, p. 23) ในประเด็นนี้พบในภาษาไทยเช่นเดียวกัน แต่จากการสำรวจพบคำประสมที่ไม่เข้ากับหลักเกณฑ์นี้ 2 คำ คือ คำว่า 受取人払い (มีการประสม 2 ครั้ง) และ 会社払い ซึ่ง N เป็นประธานของคำกริยากรรมกริยา (を)払う

เมื่อพิจารณาความหมายของคำพบว่าคำที่มีเครื่องหมาย * กำกับมีความหมายขยายนอกเหนือจากความหมายประจำคำที่เกิดจากคำหลักกับคำขยายรวมกัน คำที่พบ เช่น 水回り และ 目覚め ซึ่งมีความหมายขยายโดยกระบวนการ

นามนัยแบบเชิงพื้นที่และเชิงเวลา กล่าวคือ 水回り คือ จุดที่มีน้ำหมุนเวียนมักจะเป็นสถานที่ที่ใช้น้ำ จึงมีความใกล้ชิดเชิงพื้นที่ ความหมายของ 水回り จึงขยายถึงสถานที่ที่ใช้น้ำ เช่น ห้องน้ำ ห้องครัว ห้องซักล้าง เป็นต้น (広辞苑, 2008, p. 2693) ส่วน 目覚め มีความหมายประจำคำ คือ การลืมตาแต่ลักษณะการลืมตานั้นแสดงลักษณะของการได้สติคืนกลับมาด้วย คำ 目覚め จึงมีความหมายได้สติตาสว่าง (広辞苑, 2008, p. 2762) ซึ่งมีความหมายขยายจากความหมายเดิมด้วยกระบวนการนามนัยเชิงเวลาเช่นเดียวกับสำนวน 頭を抱える ที่ได้อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ ในกรณีคำ 手遅れ ไม่มีความหมายประจำคำปรากฏในพจนานุกรม แต่แสดงความหมายขยายโดย 手 มีลักษณะเชื่อมโยงว่ามือคือสิ่งที่ใช้ในการทำบางสิ่งบางอย่าง ความหมายของ 手 ในคำประสมนี้จึงหมายถึงการเตรียม การรักษาพยาบาล การจัดการ (手当て・処置) ที่ล่าช้า การขยายความหมายเช่นนี้ถือว่าเป็นประเภทอุปลักษณ์ กรณีคำประสมอื่นๆ ในตารางแสดงความหมายที่เกิดจากความหมายประจำคำเท่านั้น

ตารางที่ 4 คำประสม NV เมื่อ N คือกรรมของคำกริยา (NobjV)

NobjV					
茶飲み＊	酒飲み＊	湯飲み＊	子守り＊	子持ち＊	花見＊
缶切り＊	金持ち＊	嘘つき＊	卵焼き＊	目覚まし＊	花売り＊
吸殻入れ＊	風揚げ＊	鼠捕り＊	皿洗い＊	皮切り＊	人使い＊
野菜炒め＊	帽子掛け＊	砲丸投げ＊	手洗い＊	鉛筆削り＊	目玉焼き
稽古はじめ	仕事始め＊	火遊び＊	間取り＊	物干し＊	型破り＊
棚卸し＊	栓抜き＊	食器洗い＊	秒読み＊	海開き＊	山開き＊
鉄道渡し＊	工場渡し＊	船側渡し＊	木船渡し＊	一戸建て＊	
手出し＊	顔出し＊	目配り＊	気配り＊	口添え＊	思い入れ
肩入れ＊	足入れ＊	腕比べ＊	手合わせ＊	腕まくり＊	骨惜しみ
骨休め＊	舌打ち＊	舌なめずり	足踏み＊	足馴らし＊	腕組み＊
気立て＊	気持ち＊	口出し＊	面出し＊	血染め＊	
線描き	氷詰め	電機閉め	魚釣り	金儲け	夜更かし
汗止め	点取り	関税込み	場所取り	サイズ直し	手紙書き
タイプ打ち	品揃え	色止め	字並べ	倍返し	小売り
理由付け	仕上げ	方向付け	信号待ち	靴拭き	家族連れ
夫婦連れ	子供連れ	夕食作り	場所取り	映画作り	製品作り
値引き	物覚え	物思い	物書き	物笑い	物知り
物見	物忘れ	物語り	物言い		

NV ประเภทนี้มีค่านามเป็นกรรมของคำกริยาโดยแสดงความหมายผู้รับการกระทำ ความหมายของคำประสมสามารถแปลได้ตรงตามความสัมพันธ์ของโครงสร้างคำที่มาประสมกัน มีหลายคำที่มีความหมายขยายใช้เรียกสิ่งของ เหตุการณ์ กิจกรรมซึ่งเป็นข้อสังเกตเดียวกับที่สังเกตได้จากการแสดงความหมายของ 影山 (2001) คือ มีความหมายขยายแสดงถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ คน กิจกรรม ทั้งที่ไม่มีค่านามดังกล่าวปรากฏในคำ บางคำมีความหมายขยายหลาย ความหมาย เช่น

酒飲み ความหมายประจำคำ คือ การดื่มเหล้า ความหมายขยาย คือ คนที่ชอบดื่มเหล้า และอุปกรณ์ที่ใช้ดื่มเหล้า (広辞苑, 2008, p. 1117)

湯飲み ไม่มีความหมายประจำคำ ความหมายที่ปรากฏคือถ้วยดื่มชาซึ่งเป็นคำประสมที่ย่อมาจาก 湯飲み茶碗 (広辞苑, 2008, p. 2874)

茶飲み ความหมายประจำคำ คือ การดื่มชา ความหมายขยายที่พบ คือ คนที่ดื่มชาบ่อย ถ้วยที่ใช้ดื่มชา (広辞苑, 2008, p. 1808)

จากตัวอย่างข้างต้นอาจสรุปเป็นแนวทางการคาดคะเนความหมายของคำประสมที่ลงท้ายด้วย 一飲み กรณีคำนาม N คือ กรรม ได้ว่าแสดงถึงอุปกรณ์ที่ใช้ดื่ม เช่น แก้ว ถ้วยชา แสดงถึงคน และแสดงอาการนาม เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับ NV กรณี N คือ ส่วนเติมเต็มความหมายซึ่งลงท้ายด้วย 一飲み เหมือนกัน เช่น 宅飲み、立ち飲み、サシ飲み ไม่พบความหมายขยายที่แสดงถึงอุปกรณ์ที่ใช้ดื่ม (ตารางที่ 5)

鉛筆削り ความหมายประจำคำ คือ การฝนดินสอ ความหมายขยาย คือ กบเหลาดินสอหรือที่เหลาดินสอ

缶切り ความหมายประจำคำ คือ การเปิดกระป๋อง ความหมายขยาย คือ อุปกรณ์เปิดกระป๋องหรือที่เปิดกระป๋อง

花見 ความหมายประจำคำ คือ การดูดอกไม้ แต่ดอกไม้ 花 ในคำประสมนี้ใช้ในความหมายขยายในลักษณะทั้งหมดเพื่อสื่อถึงบางส่วนซึ่งในที่นี้คือดอกซากุระเท่านั้น คำว่า 花見 จึงมีความหมายว่าการชมดอกซากุระ

นอกจากนี้ ยังรวมถึงคำอื่นๆ ที่มีเครื่องหมาย * กำกับ ในคำประสม NobjV นี้ยังมีกลุ่มคำประสม NV เมื่อ N คือคำนามอวัยวะ เช่น 口出し、気配り、骨休め ฯลฯ กลุ่มคำประสมประเภทนี้มีความหมาย

ขยายกว้างกว่าความหมายประจำ กล่าวคือ 口出し ไม่ได้หมายถึงการยื่นปากเข้าไป แต่มีความหมายขยายจากความหมายประจำคำโดยหมายถึงการออกความคิดเห็นแทรกแซงที่คนอื่นกำลังพูดคุยอยู่ (広辞苑, 2008, p. 804) คำว่า 気配り ไม่ได้มีความหมายเพียงระมัดระวังเพื่อไม่ให้ผิดพลาด แต่มีความหมายขยายจากความหมายประจำคำโดยหมายถึงการใส่ใจต่อผู้อื่น (広辞苑, 2008, p. 668) หรือคำว่า 骨休め ไม่ได้หมายถึงการพักกระดูก แต่คำว่ากระดูกมีความหมายขยายหมายถึงร่างกาย ความหมายของคำประสมจึงหมายถึงการพักผ่อนร่างกาย (広辞苑, 2008, p. 2601) อาจกล่าวได้ว่าคำนามอวัยวะถูกใช้ในลักษณะนามนัยที่ใช้กล่าวถึงบางส่วนเพื่อให้ระบุถึงสิ่งที่ใหญ่กว่าหรือทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการขยายความหมายผ่านกระบวนการอุปลักษณ์ เช่น คำว่า 肩入れ มีความหมายขยายว่า ช่วยเหลือ สนับสนุน ซึ่งเกิดจากมนทัศน์ของ 肩 ที่มีความหมายพละกำลัง แรงกาย (広辞苑, 2008, p. 536) คำประสม 肩入れ จึงมีความหมายขยายมาจากความหมายในมนทัศน์ลักษณะการใช้คำนามอวัยวะในความหมายขยายนี้พบได้ทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

ตารางที่ 5 คำประสม NV เมื่อ N คือส่วนเติมเต็มความหมายของคำกริยา (NmodiV)

NmodiV					
氷滑り*	盆踊り*	足回り*	胴回り*	先行き	分割払い
夏休み	一人歩き	半開き	二日酔い	学校帰り	手作り
前借り	下調べ	春休み	田植え	手持ち	前倒し
冬休み	独り占め	前屈み	日帰り	時代遅れ	春巻き
山登り	訓読み	音読み	後付け	両面焼き	前面焼き
仲間入り	名前入り	春雨入り	二日酔い	外回り	水割り
挨拶回り	一人飲み	手書き	里帰り	川遊び	立ち飲み
サシ飲み	宅飲み				

NV ประเภทนี้มีค่านามเป็นคำขยายกริยาอาการ ยกตัวอย่างได้ดังนี้ คำแสดงเวลา เช่น 夏休み、二日酔い คำแสดงสถานที่ เช่น 田植え、里帰り คำแสดงวิธีการ เครื่องมือของการกระทำ เช่น 一人歩き、手書き ความหมายของคำประสมสามารถแปลได้ตรงตามความสัมพันธ์ของโครงสร้างคำที่มาประสมกัน สังเกตได้ว่าคำประสม NV ลักษณะแบบตารางที่ 5 มีสัดส่วนคำประสมที่มีความหมายขยายจำนวนน้อยกว่าคำประสม NV อื่นๆ ยกตัวอย่างคำที่มีความหมายขยายในกลุ่มคำประสม NmodiV เช่น

足回り ความหมายประจำคำคือบริเวณเท้า ความหมายขยายกว้างไปถึงอุปกรณ์ประกอบล้อ มีการใช้ในประโยคลักษณะที่หมายถึงอุปกรณ์ประกอบล้อ เช่น 足回りを点検する (広辞苑, 2008, p. 49)

氷滑り ความหมายประจำคำ คือ การลื่นบนน้ำแข็ง ความหมายขยาย คือ การเล่นไอซ์สเกดประเภทหนึ่ง (広辞苑, 2008, p. 974)

胴回り ความหมายประจำคำ คือ รอบๆ เอว ความหมายขยาย คือ ความยาวรอบเอวหรือขนาดรอบเอว (広辞苑, 2008, p. 1988)

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าคำประสมในภาษาญี่ปุ่นมีโครงสร้างภายในคำ เมื่อพิจารณาโครงสร้างในคำประสมที่ปรากฏในตารางที่ 3-5 จะพบว่าสามารถคืนโครงสร้างได้ ความหมาย “คืนโครงสร้างได้” หมายถึง คำประสม NV สามารถเขียนเป็นโครงสร้างประโยคที่ชัดเจน โดยมีคำที่มาประสมกับคำกริยาเป็นส่วนเติมเต็มความหมายตั้งต้นหรือส่วนเติมเต็มความหมายที่จำเป็นสำหรับกริยาและ

ส่วนเติมเต็มความหมายชั้นรองหรือส่วนเติมเต็มความหมายที่ไม่จำเป็นสำหรับคำกริยา² โดยยกตัวอย่างอธิบายได้ดังนี้

NsubV : 目覚め คืนโครงสร้างได้ 目が覚める โดย 目(が) เป็นส่วนเติมเต็มความหมายที่จำเป็นสำหรับคำกริยา

NobjV : 皿洗い คืนโครงสร้างได้ 皿を洗う โดย 皿(を) เป็นส่วนเติมเต็มความหมายที่จำเป็นสำหรับคำกริยา

NmodiV : 氷滑り คืนโครงสร้างได้ 氷の上を滑る โดย 氷(の上を) เป็นส่วนเติมเต็มความหมายที่ไม่จำเป็นสำหรับคำกริยา เสริมความหมายจุดผ่าน

NmodiV : 手書き คืนโครงสร้างได้ 手で書く โดย 手(で) เป็นส่วนเติมเต็มความหมายที่ไม่จำเป็นสำหรับคำกริยาเสริมความหมายเครื่องมือและวิธีการที่เกิดการกระทำ

NmodiV : 里帰り คืนโครงสร้างได้ 里へ帰る โดย 里(へ) เป็นส่วนเติมเต็มความหมายที่ไม่จำเป็นสำหรับคำกริยา เสริมความหมายจุดหมายปลายทาง

NmodiV : 夏休み คืนโครงสร้างได้ 夏に休む โดย 夏(に) เป็นส่วนเติมเต็มความหมายที่ไม่จำเป็นสำหรับคำกริยา เสริมความหมายเวลาที่เกิดการกระทำ

NmodiV : 田植え คืนโครงสร้างได้ 水田の中に(稲を)植える โดย 水田(の上に) เป็นส่วนเติมเต็มความหมายที่ไม่จำเป็นสำหรับคำกริยา เสริมความหมายสถานที่ที่เกิดการกระทำ

จะเห็นได้ว่าคำประสมส่วนใหญ่สามารถคืนโครงสร้างได้ ยกเว้นคำ 春巻き ซึ่งเป็นชื่อเรียก

² ความหมายคำและชนิดของส่วนเติมเต็มความหมายอ้างอิงจากนภฏฐิรา ทับทิม (2557)

อาหารชนิดหนึ่งซึ่งใช้ผักสดที่ออกในช่วงฤดูใบไม้ผลิ เป็นส่วนประกอบและมีกรรมวิธีการทำโดยการม้วน จึงได้ชื่อว่า 春巻き แต่ความหมายที่กล่าวมานั้น ไม่ใช่ความหมายที่เกิดจากความหมายประจำคำของทั้ง 2 คำและไม่มี ความหมายใดในคำเกี่ยวข้องกับชนิดอาหาร

จากตารางที่ 3-5 แสดงว่าคำประสม NV มีลักษณะเป็นไปตามลักษณะภาษาญี่ปุ่นที่เป็น Head final language หรือภาษาคำหลักอยู่ท้าย โดยคำประสม NV มีสถานะเป็นคำนามทั้งหมดซึ่งถูกควบคุมโดยคำหลัก V ซึ่งเปลี่ยนเป็นคำนามโดยการตัดหน่วยคำผัน ます ออก เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทในประเด็นลักษณะการประสมคำจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง N และ V เป็นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง N เป็นหน่วยเติมเต็มความหมายของคำกริยาลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดย N แสดงหน้าที่แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

N คือ ประธาน

N คือ กรรม

N คือ ส่วนเติมเต็มความหมายอื่น ได้แก่ เวลา สถานที่ เครื่องมือและวิธีการ

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยที่ได้กับประเภทของคำประสม NV ที่ปรากฏใน 影山 (2001) สามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 6

จากตารางที่ 6 แสดงความแตกต่างระหว่างการแบ่งประเภทของ 影山 กับผลการวิจัยที่ศึกษาได้ โดยในงานวิจัยนี้จัดประเภทของ N แบ่งความหมายเป็นประธาน กรรม และส่วนเติมเต็มความหมาย โดยส่วนเติมเต็มความหมายแสดงความหมายที่หลากหลายกว่าความหมายของ 影山 เมื่อพิจารณาลักษณะของความหมายของคำประสมในภาษาญี่ปุ่นจะแยกออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ

1. ความหมายประจำคำ

2. ความหมายขยาย

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวอย่างคำประสม NV คือ แม้ว่าคำประสมจะมีคำหลักเป็นไปตามลักษณะภาษา แต่หลายคำก็มีความหมายขยายโดยผ่านกระบวนการนามนัยคือ ใช้บางส่วนอธิบายทั้งหมดหรือใช้ทั้งหมดอธิบายบางส่วน ใช้กระบวนการนามนัยเชิงพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น 足回り ที่ขยายความหมายไปยังพื้นที่ใกล้เคียงวงล้อ ซึ่งก็คืออุปกรณ์เสริมล้อต่างๆ และกระบวนการอุปลักษณะ ข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะการประสมและความหมายของคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นข้างต้นเป็นข้อมูลที่แสดงว่าแม้คำประสมจะมีคำหลักชัดเจนและเป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ แต่ความหมายที่แสดงออกมาก็สามารถแสดงความหมายขยายเกินกว่าความหมายประจำคำได้ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับทฤษฎีทั่วไปที่ว่าความหมายขยาย

ตารางที่ 6 โครงสร้างคำประสมคำนาม NV

影山	ผลการศึกษา
NV (N=กรรม/ประธาน/กริยาวิเศษณ์/ จุดหมายปลายทาง)	NV (N=ประธาน/กรรม/ ส่วนเติมเต็มความหมาย)

มักเกิดในคำประสมที่ไม่มีคำหลักหรือที่เรียกว่า คำประสมแบบออกนอกศูนย์

จากตารางที่ 2 ซึ่งสรุปความสอดคล้องระหว่างลักษณะการประสมคำกับลักษณะภาษา จะเห็นว่าคำประสม NV ในภาษาไทยมีคำที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะทางภาษา Head initial language ปรากฏการณ์นี้เกิดจากกระบวนการประสมคำที่เรียกว่าการกลืนคำ เมื่อพิจารณากระบวนการกลืนคำที่ทำให้คำประสมไม่เป็นไปตาม Head initial language ได้ข้อสังเกตว่าภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาคำโดด ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของคำ เมื่อประสมคำกัน คำส่วนใหญ่จะมีชนิดคำเป็นไปตามคำหลักเห็นได้จากสัดส่วนคำที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษาจะมีจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับคำประสมที่สอดคล้องกับลักษณะ

ภาษา ข้อสังเกตที่สำคัญคือ คำประสมที่เกิดการกลืนคำแล้วจะเป็นคำชนิดใดนั้นถูกกำหนดจากการปรากฏในการใช้ในประโยค เช่น คำประสม NV ใจลอย ในตารางที่ 8 ซึ่งเป็นคำกริยา (ทั้งที่ควรจะเป็นคำนาม) เมื่อถูกนำไปใช้ในประโยคจะอยู่ในโครงสร้าง sentence [N2 [V2 [N1+V1]]] คำว่า ใจลอย จะถูกใช้ในตำแหน่ง [N1+V1] ซึ่งมีสถานะเป็น V2 ของ N2 โดย N1 และ N2 มีความสัมพันธ์แบบเจ้าของกับสิ่งของ คำนามที่มักปรากฏในคำประสม NV ประเภทนี้จึงมักเป็นคำนามแสดงอวัยวะ ทั้งนี้การแบ่งประเภท NV ในภาษาไทยตามหน้าที่ของ N จะไม่ชัดเจนเท่ากับภาษาญี่ปุ่น โดยลักษณะการประสมและความหมายคำประสม NV ในภาษาไทยแสดงในตารางที่ 7-8

ตารางที่ 7 คำประสม NV ในภาษาไทยกลุ่มสอดคล้องกับ Head initial language

คำประสม NV	คำประสม NV	คำประสม NV
ไขตัน	หมากเก็บ	ข้อหา
บัวลอย	ลั่นชัก	กองหนุน
ควั่นหลง	มิดพับ	ของกิน
งูเห่า	ข้อสอบ	ข้าวแช่
ของไหว้	ข้าวกรอง	ไก่ชน
คำท่าย	คำร้อง	เครื่องปรุง
เครื่องร่อน	เครื่องเล่น	จานบิน
จุดยืน	เงินกู้	เงื่อนไข
นางกวัก	แต้มต่อ	เต้าเสียบ
ทองหยอด	ทองหยิบ	ทองม้วน
ทางออก	ทางเข้า	

ตารางที่ 7 แสดงคำประสม NV ที่มีคำหลักเป็นคำนามและทำหน้าที่กำหนดชนิดของคำประสมคือเป็นคำนาม ความหมายของคำประสมเกิดจากความหมายประจำคำรวมกันแล้วมีความหมายขยายใช้เรียกชื่อสิ่งของ (Naming (นามนัยลักษณะหนึ่ง)) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งที่พบได้ในคำประสม เช่น ทองหยอด ทองหยิบ และทองม้วน เป็นชื่อขนม หรือ เต้าเสียบ เครื่องเล่นก็เป็นชื่อของสิ่งของที่มาจากความหมายประจำคำหรือ ไก่ชน หมายถึงชนิดของไก่ที่ถูกนำมาแข่งขันข้อสังเกตที่ได้คือ คำกริยาหรือ V ทำหน้าที่ขยายความหมายของคำหลักว่าใช้สำหรับทำอะไร ความหมายของคำประสม NV ในภาษาไทยกลุ่มนี้มีคำหลักในตำแหน่งที่สอดคล้องกับลักษณะภาษาและทำหน้าที่กำหนดชนิดคำและความหมาย แต่ความหมายที่มีส่วนใหญ่นำมาใช้ในการเรียกชื่อข้อสรุปนี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของอนงค์ รุ่งแจ้ง (2528ก; 2528ข) ที่กล่าวว่าคำประสมใช้เรียกชื่อสิ่งของ ทั้งนี้ความหมายตั้งชื่อของคำประสม NV ในตารางที่ 7 ใช้ในลักษณะที่ไม่ต่างไปจากความหมายประจำ

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าไม่พบกรณีคำประสม NV เมื่อ N คือ ประธานของคำกริยา สกรรมกริยาซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดร่วมกันในทุกภาษา คำประสม NV ข้างต้นทุกคำมี V เป็นคำอกรรมกริยา เมื่อพิจารณาเฉพาะคำประสมภาษาไทย ข้างต้นจะเห็นได้ว่าคำประสม NV กลุ่มนี้เมื่อประสมกันแล้วชนิดของคำคือคำกริยา ไม่ใช่คำนาม ซึ่งสรุปได้ว่าคำหลักที่เป็นคำนามไม่ได้ทำหน้าที่กำหนดชนิดคำ ในงานวิจัยของแสงเทียน เพ็งคุ้ม หรืองานวิจัยก่อนหน้านั้น เช่น ของเพียรศิริ วงศ์วิภานนท์และคนอื่นๆ (2528) จัดคำเหล่านี้เป็นคำประสม NV ที่เกิดจากกระบวนการกลืนคำ งานวิจัยนี้วิเคราะห์ว่าคำประสมกลุ่มนี้ไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษา Head initial language เนื่องจากเกิดกระบวนการกลืนคำ เมื่อพิจารณาลักษณะคำประสมจะสังเกตได้ว่าเมื่อถูกนำไปใช้ในประโยค คำประสมกลุ่มนี้จะมีลักษณะร่วมกันคือ คำนาม N มีความสัมพันธ์กับคำนามที่เป็นหัวเรื่องโดยเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของคำนามหัวเรื่องทั้งที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ เช่น สิ่งของและอวัยวะต่างๆ ทั้ง หัว ท้อง

ตารางที่ 8 คำประสม NV ในภาษาไทยกลุ่มไม่สอดคล้องกับ Head initial language

คำประสม NV	คำประสม NV	คำประสม NV
หัวเสีย	หัวหมุน	ขวัญหาย
ใจฝ่อ	ท้องเดิน	ตาลอย
ใจหาย	ลมจับ	ลมขึ้น
อารมณ์เสีย	ลมใส่	ท้องผูก
ใจเด็ด	หน้าคว่ำ	ท้องเฟ้อ
ใจแตก	หน้างอ	ท้องร่วง
ใจลอย	ตาตั้ง	ตาลุก
ตาค้าง	ขวัญบิน	ขวัญหนี

ตา หน้า เป็นต้น เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ เช่น อารมณ์ ใจ ขวัญ เป็นต้น ขอให้ดูตัวอย่างต่อไปนี้

(4) ก้อยใจลอย

(5) ดาวอารมณ์เสียกับเรื่องไม่เป็นเรื่อง

คำว่า “ใจ” ในประโยค (4) เป็นส่วนหนึ่งของคำนามหัวเรื่อง “ก้อย” เช่นเดียวกับคำว่า “อารมณ์” ซึ่งเป็นคำนามแสดงสภาพของจิตใจที่มีคำนามหัวเรื่อง “ดาว” เป็นเจ้าของสภาพจิตใจนั้นๆ ประโยค (4) และ (5) มีโครงสร้าง sentence[N2 [V2[N1+V1]]] คำว่า ใจลอย และ อารมณ์เสีย ถูกใช้ในตำแหน่ง [N1+V1] ประโยคลักษณะนี้พบบ่อยครั้งในภาษาไทย ลองพิจารณาประโยคต่อไปนี้ซึ่งเป็นประโยคลักษณะเดียวกับ (4) และ (5)

(6) ช้างงวงยาว

คำนาม “งวง” มีความสัมพันธ์แบบอวัยวะกับคำนามหัวเรื่อง “ช้าง” แต่ทั้งนี้จากการสำรวจคำประสมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ไม่ปรากฏว่ามี การจัด “งวงยาว” เป็นคำประสมเหมือนกรณีคำในตารางที่ 8 ทั้งนี้สาเหตุว่าทำไมจึงเป็นเช่นนี้ขอให้เป็นการศึกษาวิจัยในคราวต่อไป แต่ประเด็นที่ต้องการเสนอคือ ด้วยเหตุที่คำประสม NV ในตารางที่ 8 มีลักษณะสามารถเป็นเนื้อความ (หัวเรื่อง-เนื้อความ/Topic-comment) ของหัวเรื่องได้เพราะคำนามมีความสัมพันธ์แบบเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของคำนามหัวเรื่องจึงทำให้เกิดปรากฏการณ์กลืนคำนามโดยคำกริยาที่อยู่ท้ายซึ่งขัดกับลักษณะภาษา Head initial language ของภาษาไทย

เมื่อพิจารณาความหมายของคำประสมในตารางที่ 8 พบว่ามีความหมายขยายโดยผ่านกระบวนการนามนัยเชิงเวลา เช่น หัวหมุน มีความหมายขยาย คือ งง สับสน ซึ่งเป็นความหมาย

ที่เกิดขึ้นพร้อมกับกิริยาอาการเวียนศีรษะ เช่นเดียวกับกระบวนการเกิดความหมายของคำ 頭を 抱える ในภาษาญี่ปุ่นที่กล่าวไว้ข้างต้น

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นความแตกต่างของลักษณะการประสม ซึ่งภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะการประสมที่เป็นไปตามลักษณะภาษาแสดงถึงความยึดแน่นตามหลักโครงสร้างของภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่คำประสม NV ในภาษาไทยมีทั้งที่เป็นไปตามลักษณะภาษาและไม่เป็นไปตามลักษณะภาษา โดยคำประสมในภาษาไทยบางกลุ่มใช้ลักษณะการนำไปใช้ในประโยคเป็นตัวกำหนดชนิดของคำ ในส่วนของความหมายกล่าวได้ว่า คำประสม NV มีทั้งความหมายประจำและความหมายขยาย

6. ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ศึกษาเพียงคำประสม NV เท่านั้น การศึกษาคำประสมประเภทอื่นๆ เช่น VN, NA, NN จะช่วยให้เข้าใจภาพรวมของคำประสมในสองภาษาได้ดีขึ้นและเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสอนคำประสมในภาษาญี่ปุ่นให้กับผู้เรียนชาวไทยซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแปลเอกสารภาษาญี่ปุ่นที่มีคำประสมปรากฏอยู่จำนวนมาก นอกจากนี้ การศึกษาประเด็นการนำคำประสมไปใช้ในประโยคจะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเข้าใจการนำคำประสมไปใช้ในประโยค จึงควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับการนำคำประสมไปใช้ในประโยค รวมถึงการแสดงความหมายของคำที่มีคำนามแสดงอวัยวะเป็นส่วนประกอบ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฏฐิรา ทับทิม. (2557). *ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นवरณ พันธ์ธมธ. (2558). *ไวยากรณ์ภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง พันธ์ธมธ. (2523). *ลักษณะภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิชั่นส์.
- พจนานุกรมญี่ปุ่น-ไทย. (2548). กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม.
- เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์, และคนอื่นๆ. (2528). การประสมคำด้วยวิธีกลั่นคำนามในภาษาไทย. *ภาษาและวรรณคดีไทย* 2(3), หน้า 48-58.
- สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. (2531). *หลักภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- แสงเทียน เฟื่องคุ้ม. (2535). *วิเคราะห์คำประสมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2526*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2556). การขยายความหมายของคำว่า “หลัง” ในภาษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคามวิจัย ครั้งที่ 9*, หน้า 24-41. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนงค์ รุ่งแจ้ง. (2528ก). ความหมายคำประสม. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์* 4(1), หน้า 1-13. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนงค์ รุ่งแจ้ง. (2528ข). ความหมายคำประสม. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์* 4(2), หน้า 179-87. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อลิษา อินจันทร์, และกิงกาญจน์ เทพกาญจนา. (2558). คำนามประสมแบบเท่าเทียมในภาษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์* 22(1), หน้า 118-150. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.
- Flynn, S. (1989). *The role of the head initial/head final parameter in acquisition of English relative clause by adult Spanish and Japanese speaker*. In Susan M. Gass (Ed.), *Linguistic Perspectives on Second Language Acquisition*, pp. 89-109. Cambridge University Press.
- Jack, H. (1990). *The head parameter in Morphology and Syntax*. Paper session presented at Dutch Morphology Day and Colloquium at the Max Planck Institute for Psycholinguistics, pp. 119-131. Utrecht and Nijmegen.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphor we live by*. Chicago and London: The university of Chicago Press.

- 江村健介. (2014). 『日本語名詞複合語の獲得に関する研究—意味判断課題にもとづいて—』.
博士論文東北大学大学院国際文化研究科. 東北大学.
- 奥津敬一郎. (1974). 『生成に本文法論』. 東京: 大修館書店.
- 角田太作. (2002). 『世界の言語と日本語』. 東京: くろしお出版.
- 影山太郎. (1999). 『形態論と意味』. 東京: くろしお出版.
- 影山太郎. (2001). 『日英対照動詞の意味と構文』. 東京: 大修館書店.
- 影山太郎. (2010). 「複合のタイポロジーと日本語の特質—「日本語は特殊でない」というけれど—」. 『国語研プロジェクトレビュー』(1), pp. 5-27.
- 広辞苑. (2008). 新村出編. 東京: 岩波書店.
- 陳穎卓. (2012). 「「手」に関する比喩表現について—日本語と中国語における表現の比較—」.
『山口国文』(35), pp. 68-55.
- 中屋晃. (2013). 「複合語とその分類について」. 『北星学園大学経済部北星論集』 52(2),
pp. 146-155.
- 日本語教育事典. (2000). 日本語教育学会編. 東京: 大修館書店.
- 野田大志. (2011). 『現代日本語における複合語の意味形成—構文論によるアプローチ』.
博士学位論文名古屋大学大学院国際言語文化研究科. 名古屋大学.
- 松田真希子・森篤嗣・金村久美・後藤寛樹. (2006). 「日本語学習者の名詞句の誤用と言
語転移—アジア7カ国による日本語作文データに基づく分析—」. 『留学生教育』(11),
pp. 45-53.
- 三原健一. (2008). 『構造から見る日本語文法』. 東京: 開拓社.

ภาคผนวก

แหล่งข้อมูลประเภทหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 20 เล่ม

เตรียมสอบวัดระดับ N3 ไวยากรณ์/J-Bridge พลิกหลักสูตรการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น/55 หัวข้อไวยากรณ์
ญี่ปุ่นเปรียบเทียบ/100 สำนวนอิตรูกิจญี่ปุ่น/ภาษาญี่ปุ่นการโรงแรม 1/ไวยากรณ์ ระดับ 3 สำหรับเตรียม
สอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น/ภาษาญี่ปุ่นดินได้/เตรียมสอบวัดระดับ N4 คำศัพท์/ภาษาญี่ปุ่นสื่อสาร 2 ระดับ
กลาง/ไวยากรณ์ระดับ 2 สำหรับเตรียมสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น/ก้าวไกลไปกับภาษาญี่ปุ่น (เล่ม 2)/ภาษา
ญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม 1/ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม 2/ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม 4/ภาษาญี่ปุ่นการ
โรงแรม 1/กุญแจสู่ 500 รูปประโยค/ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น/ คำช่วยช่วยด้วย/เก่งภาษาญี่ปุ่นง่ายๆ
จากเพลงฮิต/คู่มือสอบญี่ปุ่นธุรกิจ BJT

